

(คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ

ถนนแจ้งวัฒนะ หลักสี่

กรุงเทพมหานคร

15 มีนาคม 2562

เรียน ท่านผู้ที่เกี่ยวข้อง

เรื่อง ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562)

เราเขียนจดหมายฉบับนี้ถึงสำนักงานของท่านเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ('ร่าง NAP') ฉบับลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ซึ่งเปิดรับฟังความคิดเห็นระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2562

เราประทับใจที่ประเทศไทยเป็นประเทศแรก ๆ ในภูมิภาคอาเซียนที่ได้ให้ความสนใจกับการร่าง NAP และยินดีอย่างยิ่งที่รัฐบาลไทยและกระทรวงยุติธรรมมีความพยายามและแสดงเจตจำนงดีในการทำให้หลักปฏิบัติของสหประชาชาติว่าการดำเนินธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights หรือ UNGPs) เป็นผลผ่านการร่าง NAP

อย่างไรก็ตาม เราขอเสนอข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้โดยมุ่งหมายว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวจะทำให้ NAP สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders หรือ HRDs) ซึ่งถูกระบุให้เป็นหนึ่งในประเด็นหลัก (Key Priority Area) ในร่าง NAP ทั้งนี้ เราปรารถนาให้ท่านให้ความสำคัญกับปัญหาการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนผ่านกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่ถูกกล่าวหาเนื่องจากการดำเนินงานของพวกเขาที่ชอบด้วยกฎหมายและสำคัญยิ่งเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้และแสดงออกถึงความกังวลต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ เราจึงเขียนจดหมายฉบับนี้เพื่อแสดงถึงข้อห่วงกังวลและข้อเสนอแนะต่อมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่เพื่อป้องกัน "การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน" (Strategic Lawsuit Against Public Participation หรือ SLAPP)

ความเป็นมา

- 1 SLAPP คือการฟ้องร้องคดีโดยบุคคลหรือองค์กรที่ริเริ่มการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการจำกัดหรือขัดขวางการวิพากษ์วิจารณ์ในทางสาธารณะหรือต่อต้านบางกิจกรรม ซึ่งรวมถึงในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน คดี SLAPP ซึ่งดำเนินการกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้นก่อให้เกิด “ภาวะชะงักงัน” (chilling effect) ในการใช้เสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานอื่นๆที่ประเทศไทยผูกพันตามพันธกรณีทางกฎหมายระหว่างประเทศ อันได้แก่ *กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง* (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) ซึ่งเป็นสนธิสัญญาทางด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน และกำหนดให้ประเทศภาคีจะต้องประกันสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองต่างๆ รวมถึง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก รวมถึงสิทธิที่จะแสวงหา ได้รับ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร (ข้อ 19) เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ (ข้อ 21) และสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (ข้อ 25)
- 2 สิทธิเหล่านี้เมื่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนนำไปใช้ย่อมได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษตามมาตรฐานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองผ่านปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคม ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล (Declaration on the Right and Responsibility of individuals, groups and organs of society to promote and protect universally recognized human rights and fundamental freedoms) (หรือที่เรียกว่าปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือ Declaration on Human Rights Defenders) ซึ่งได้รับการรับรองโดยเสียงข้างมากของที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อปีพ.ศ. 2542
- 3 ยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยยังมีพันธกรณีในการประกันว่าบุคคลเหล่านี้จะได้รับการปกป้องจากการกระทำใดๆโดยบุคคลหรือองค์กรเอกชนใดๆที่ส่งผลเป็นการบั่นทอนสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกตามที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น¹ ภาระหน้าที่นี้ได้รับการรับรองภายใต้เสาที่หนึ่ง (1st Pillar) ที่เกี่ยวกับหน้าที่ในการปกป้อง (Protect) ของ UNGPs ซึ่งกำหนดบทบาทของธุรกิจโดยตรง
- 4 สิทธิในการแสดงออกโดยเสรี การชุมนุม และเสรีภาพในข้อมูลข่าวสาร ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2017) เช่นกัน มาตรา 34 กล่าวถึงสิทธิ “เสรีภาพในการแสดง

¹ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, *ความเห็นทั่วไปที่ 34, ข้อ 19, เสรีภาพในการมีและแสดงความคิดเห็น*, 12 กันยายน 2554, CCPR/C/GC/34, ย่อหน้า 7 ดูได้ที่:

https://bangkok.ohchr.org/programme/documents/general_comment_34_th.pdf

ความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น” มาตรา 36 ประกัน “เสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าทางใดๆ” มาตรา 41 ประกันว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ..(ในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการ)...เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว” และมาตรา 44 ประกันว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ”

- 5 ในบางสถานการณ์เท่านั้นที่รัฐจะสามารถจำกัดสิทธิในเสรีภาพในการแสดงออกได้ การจำกัดเช่นนั้นจำเป็นต้องเป็นไปตามบทบัญญัติใน ICCPR และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และจำเป็นต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และเพื่อความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิหรือชื่อเสียงของผู้อื่น หรือเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (*ordre public*) หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน นอกจากนี้ การจำกัดสิทธิเหล่านี้จำเป็นต้องผ่านหลักเกณฑ์สามประการโดยเคร่งครัด² กล่าวคือ (ก) ชอบด้วยกฎหมาย เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายจะต้องชัดเจนและทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นได้³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายนั้นต้องเขียนด้วยข้อความที่ชัดเจนมากพอที่จะให้แต่ละบุคคลสามารถกำกับการกระทำของตนตามนั้นได้⁴ (ข) ต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่ากระทำไปด้วยความจำเป็นเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น ความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ การสาธารณสุขหรือหลักศีลธรรมของประชาชน⁵ และ (ค) สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นมาตรการซึ่งจำกัดสิทธิที่น้อยที่สุดและได้สัดส่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้⁶

การคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนผ่านกระบวนการยุติธรรม

- 6 ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2560 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Committee) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการควบคุมดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณีของ ICCPR ของรัฐภาคี เมื่อครั้งที่ทำการทบทวนรายงานตามรอบเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศไทยได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับ “การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทในทางอาญาต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรม ผู้สื่อข่าว และบุคคลอื่น ๆ”

² เฟ็งอ้าง โดยเฉพาะย่อหน้า 21-36; คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติ, รายงานของผู้รายงานพิเศษด้านการส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก, Frank La Rue, 4 มิถุนายน 2555, A/HRC/20/17, ย่อหน้า 64 และ 81, ดูได้ที่: <http://www.refworld.org/docid/5008134b2.html>

³ รายงานของผู้รายงานพิเศษ, 2555

⁴ ข้อคิดเห็นทั่วไปที่ 34, ย่อหน้า 5

⁵ รายงานของผู้รายงานพิเศษ, 2555

⁶ เฟ็งอ้าง

เนื่องจากการที่เขาหรือเธอใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานและแนะนำว่าประเทศไทย “ควรจะใช้วิธีการต่างๆที่จำเป็นเพื่อประกันว่าเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกในรูปแบบต่างๆจะได้รับการคุ้มครองตามข้อ 19 ของกติกา”⁷

- 7 เช่นกัน ในระหว่างที่มีการเดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในเดือนเมษายน พ.ศ. 2561 คณะทำงานของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (U.N. Working Group on Business and Human Rights) ก็ได้เรียกร้องให้รัฐบาลไทย “ประกันว่าคดีหมิ่นประมาทจะไม่ถูกภาคธุรกิจนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการลดทอนสิทธิและเสรีภาพอันชอบด้วยกฎหมายของผู้ทรงสิทธิผู้ได้รับผลกระทบ องค์กรภาคประชาสังคม และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน” คณะทำงานได้เสนอให้มีการ “ออกกฎหมายต่อต้าน SLAPP เพื่อประกันว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะไม่ต้องรับโทษเพราะการดำเนินกิจกรรมของตน”⁸
- 8 ภายใต้กรอบกฎหมายของประเทศไทยเองก็มีรายงานว่ากฎหมายหมิ่นประมาทในทางอาญา (มาตรา 326 – 328 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย) มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2558 มาตรา 116 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประเทศไทยซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำที่ก่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน และพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ได้ถูกนำไปใช้เพื่อคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเนื่องจากการหยิบยกข้อห่วงกังวลและข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นทางด้านสิทธิมนุษยชนมาสู่ความสนใจของสาธารณะ⁹
- 9 เราได้รับทราบว่าร่าง NAP ได้กำหนดแผนกิจกรรมจำนวนมากเพื่อปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนรวมถึงการ “ผลักดันการทบทวน แก้ไข และยกเลิกกฎหมาย ตลอดจนมาตรการ กลไก ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอื้ออำนวยให้มีการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อาทิ กฎหมายคุ้มครองพยาน” “กำหนด หรือ

⁷ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, *ข้อสังเกตโดยสรุป*, CCPR/C/THA/CO/2, 25 เมษายน 2559 ดูได้ที่:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fCO%2fTHA%2fCO%2f2&Lang=en

⁸ คณะทำงานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน, *แถลงการณ์เมื่อจบการเยี่ยมประเทศไทยโดยคณะทำงานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน*, 4 เมษายน 2561, ดูได้ที่:

<https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=22915&LangID=E>

⁹ ICJ และ TLHR, *คำแถลงร่วมโดยคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลและศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนซึ่งยื่นล่วงหน้าก่อนการพิจารณารายงานตามวาระฉบับที่สองของราชอาณาจักรไทยภายใต้มาตรา 40 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*, 6 กุมภาพันธ์ 2560, ดูได้ที่

https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/THA/INT_CCPR_CSS_THA_26602_E.pdf

ทบทวนนโยบาย กลไก กระบวนการ มาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นผู้หญิง เพื่อให้ทำงานได้อย่างปลอดภัย และอบรมส่งเสริมให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ปฏิบัติได้จริง” “จัดอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่น การจัดการชุมนุม การแสดงออกทางด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น” “การขอให้ภาคธุรกิจ... รับรองว่า (นักปกป้องสิทธิมนุษยชน) จะไม่ถูกฟ้องคดีเพียงเพราะเหตุจากการ เรียกร้องสิทธิให้ผู้อื่น”¹⁰ “ส่งเสริมระบบการไกล่เกลี่ยในทุกระดับชั้นของกระบวนการยุติธรรม”¹¹ และ “ให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแก่ผู้เสียหายที่เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน”¹²

10 อย่างไรก็ตาม เรายังคงกังวลว่ามาตรการป้องกันปัญหาที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกคุกคามผ่าน กระบวนการยุติธรรมนั้นยังไม่ได้ถูกบรรจุไว้ในร่าง NAP อย่างเพียงพอ ถึงแม้ว่าร่าง NAP จะเรียกร้องให้ ภาคธุรกิจรับรองว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะไม่ถูกฟ้องคดีเพียงเพราะการปฏิบัติงานทางด้านสิทธิมนุษยชนอันชอบด้วยกฎหมาย แต่ในร่าง NAP ปัจจุบันกลับไม่ปรากฏวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการ ป้องกันมิให้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมถูกใช้เพื่อคุกคามและจำกัดการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ในร่าง NAP ฉบับก่อนหน้านี้นี้ รวมถึงร่างฉบับลงวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ได้ระบุไว้ในแผน กิจกรรมให้มีการ “ผลักดันกฎหมาย Anti-SLAPP Law”¹³ กิจกรรมนี้ถูกถอดถอนไปจากร่าง NAP ฉบับ ปัจจุบัน เนื่องจากศาลยุติธรรมได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันคดี SLAPP โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 และ 165/2¹⁴ ร่าง NAP ยังได้อ้างอิงถึงการ ปรับใช้มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 เป็นอีกมาตรการ หนึ่งเพื่อป้องกันคดี SLAPP¹⁵

11 เรากังวลว่ากฎหมายเหล่านี้จะยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนผ่าน กระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุผลที่จะระบุด้านล่างนี้

มาตรา 161/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

12 มาตรา 161/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ผ่านการพิจารณาโดยสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ (สนช.) และมีมติเห็นสมควรให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2561 ในคราว

¹⁰ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, *ร่าง NAP*, 14 กุมภาพันธ์ 2562, หน้า 76 และ 78

¹¹ เพิ่งอ้าง หน้า 80

¹² เพิ่งอ้าง หน้า 82

¹³ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, *ร่าง NAP*, 23 สิงหาคม 2561, หน้า 32

¹⁴ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, *ร่าง NAP*, 14 กุมภาพันธ์ 2562, หน้า 72-73

¹⁵ เพิ่งอ้าง หน้า 73

ประชุมครั้งที่ 83/2561 เป็นพิเศษ กฎหมายดังกล่าวยังมิได้ถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹⁶ โดยมาตรา 161/1 บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลเองหรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกว่าโจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ให้ศาลยกฟ้อง และห้ามมิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก

การฟ้องคดีโดยไม่สุจริตตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการที่โจทก์จงใจฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลในคดีอาญาอื่นซึ่งถึงที่สุดแล้วโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรด้วย”

- 13 เหตุผลในการแก้ไขมาตรา 161/1 ได้ถูกระบุไว้ในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขและเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเสนอโดยนายมหรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสนช.กับคณะ ซึ่งได้ระบุว่า “ปรากฏว่ามีการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยในหลายกรณี หรือฟ้องคดีโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้ตามปกติธรรมดา เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากในการเดินทางไปต่อสู้อัย หรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อให้จำเลยต้องยอมกระทำหรือไม่กระทำการอันเป็นการมิชอบโดยเฉพาะการฟ้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือปกป้องประโยชน์สาธารณะหรือการฟ้องโดยผู้เสียหายไม่ยอมมาปรากฏตัวอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องร้องและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง”¹⁷ นอกจากนี้ ในอารัมภบทของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสนช.ให้ความเห็นชอบเองก็ได้ระบุเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมคือเพื่อ “ป้องกันมิให้มีการฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริตอันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น”¹⁸ ทั้งนี้ จากการสนทนากับผู้พิพากษาหลายท่านเราเข้าใจว่ามาตรา 161/1 น่าจะนำมาใช้บังคับในพฤติการณ์ที่เป็นข้อยกเว้น

¹⁶ ดูได้ที่ http://web.senate.go.th/bill/bk_data/429-3.pdf

¹⁷ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, ร่าง NAP, 14 กุมภาพันธ์ 2562, หน้า 73; นายมหรณพ เดชวิทักษ์ และพวก, หลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 22 มิถุนายน 2560, ดูได้ที่: http://web.senate.go.th/bill/bk_data/429-1.pdf

¹⁸ สนช., ร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, 11 ธันวาคม 2561, ดูได้ที่: http://web.senate.go.th/bill/bk_data/429-3.pdf

- 14 ในขณะที่เรายินดีอย่างยิ่งที่สนช.พยายามออกมาตรการคุ้มครองทางกฎหมายต่อ SLAPP เราประสงค์จะส่งผ่านข้อห่วงกังวลดังต่อไปนี้เพื่อให้เกิดการพิจารณาแก้ไข และเพื่อประกันว่ากลไกการป้องกัน SLAPP จะถูกนำไปใช้ในขอบเขตที่กว้างขึ้น
- 15 ประการแรก มาตรา 161/1 มิได้ให้คำจำกัดความที่ชัดเจนต่อคำว่า “ไม่สุจริต” และมีได้สะท้อนถึงวัตถุประสงค์ในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มุ่งหมายจะปกป้องคุ้มครองการใช้เสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศไทยโดยชัดแจ้ง ทั้งนี้ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดขอบเขตคำนิยามของคำว่า “ไม่สุจริต” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้ครอบคลุมถึงการห้ามมิให้มีการดำเนินคดีเพื่อคุกคามหรือข่มขู่บุคคลหรือองค์กรซึ่งใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
- 16 ประการที่สอง เมื่อพิจารณาถึงเนื้อความที่ว่า “หากความปรากฏต่อศาลเอง” มาตรา 161/1 อาจถูกตีความในเชิงที่ไม่อนุญาตให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นหลักฐานเพื่อพิสูจน์เจตนาของตน โดยให้เป็นดุลพินิจของศาลในการตีความในเรื่องนี้ ในประเด็นนี้ เรามองว่าคู่ความทั้งสองควรมีสิทธิโดยชัดแจ้งในการยื่นพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตนต่อศาล และเพื่อเป็นแนวทางให้ศาลในการวินิจฉัยเรื่องดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น แม้ว่าเราจะเห็นว่าสิทธิในการอุทธรณ์หรือการทบทวนคำวินิจฉัยของศาลสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับขั้นตอนนี้ได้ เรามองว่าสิทธิในการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลดังกล่าวควรถูกประกันไว้โดยชัดแจ้งภายใต้มาตรา 161/1 ให้เป็นคำสั่งที่สามารถถูกทบทวนได้โดยการอุทธรณ์
- 17 ประการที่สาม คดี SLAPP นั้นมิได้จำกัดแต่เพียงคดีอาญาซึ่งราษฎรเป็นโจทก์เท่านั้น (คดีที่ผู้ร้องทุกข์เป็นผู้เสียหายที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล) แต่สามารถเกิดกับคดีแพ่งหรือคดีอาญาซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ แต่มาตรา 161/1 นั้นสามารถนำมาปรับใช้ได้กับแค่คดีที่บุคคลทั่วไปเป็นผู้ร้องทุกข์ในคดีอาญาเท่านั้น ไม่รวมถึงคดีที่ฟ้องร้องโดยพนักงานอัยการ กรณีดังกล่าวต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่า มาตรา 161/1 นั้นไม่เพียงพอที่จะยุติคดี SLAPP ได้เนื่องจากคดีเหล่านี้เป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาซึ่งฟ้องร้องโดยพนักงานอัยการ
- 18 ในปีพ.ศ. 2559 ได้มีการรายงานว่าบริษัท ทุ่งคำ จำกัด ซึ่งดำเนินกิจการเหมืองแร่ทองคำ ได้ดำเนินการฟ้องดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาอย่างน้อย 19 คดี ตลอดระยะเวลา 7 ปี ต่อสมาชิก 33 ราย ของกลุ่มนักปกป้องสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ชื่อว่ากลุ่มรักบ้านเกิดและชาวบ้านอื่นๆในจังหวัดเลย รวมถึงเด็กหญิงอายุ 15 ปี และเรียกร้องให้มีการชดใช้ค่าเสียหายเกือบ 320 ล้านบาท เนื่องจากการประกอบกิจกรรมเพื่อ

ปกป้องสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคของพวกเขา¹⁹ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 พนักงานอัยการจังหวัดสงขลาได้ดำเนินคดีอาญาต่อบุคคล 16 คนที่ละเมิดต่อพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ จากการชุมนุมคัดค้านโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินในอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา²⁰ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 บริษัทธรรมชาติ จำกัด ได้ฟ้องร้องดำเนินคดีหมิ่นประมาททางอาญาและทางแพ่งต่อนายนาน วิน แรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา และนางสาวสุธารี วรรณศิริ นักป้องกันสิทธิมนุษยชนและอดีตผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรพัฒนาเอกชนฟอร์ตีฟายไรต์ (Fortify Rights) การดำเนินคดีดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากหนังสือ 107 วินาที ขององค์กรฟอร์ตีฟายไรต์ที่เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ไทยยุติการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางอาญาต่อคนงานข้ามชาติ 14 คนของบริษัทธรรมชาติ ซึ่งประกอบกิจการฟาร์มไก่ และเรียกร้องให้กฎหมายหมิ่นประมาทในประเทศไทยไม่เป็นความผิดอาญา นายนาน วิน ปรากฏตัวในภาพยนตร์ดังกล่าวและนางสาวสุธารี วรรณศิริ ได้แชร์ข้อมูลเกี่ยวหนังสือดังกล่าวในสื่อสังคมออนไลน์ในฐานะตัวแทนขององค์กรฟอร์ตีฟายไรต์²¹

- 19 กรณีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามาตรา 161/1 ไม่เพียงพอต่อการลดและป้องกันคดี SLAPP เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวจะไม่สามารถถูกปรับใช้ได้กับกรณีส่วนใหญ่ข้างต้น ด้วยเหตุที่เป็นคดีอาญาที่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ หรือเป็นคดีแพ่ง นอกจากนี้ กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาททางอาญา ที่ถูกนำไปใช้อย่างไม่ถูกต้องเพื่อข่มขู่และคุกคามบุคคล ควรจะต้องถูกยกเลิกไปโดยเร็ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้อธิบายว่ากฎหมายหมิ่นประมาทจะต้องไม่ถูกนำมาใช้ในทางที่ขัดต่อเสรีภาพในการแสดงออกและข้อมูลข่าวสารซึ่งถูกประกันไว้ภายใต้ ICCPR การลงโทษทางอาญาแทนการชดเชยความเสียหายในทางแพ่งยังเป็นมาตรการที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันชื่อเสียงของบุคคลอื่น และในขณะที่การลงโทษทางแพ่งอาจเป็นมาตรการที่เหมาะสมและชอบด้วย

¹⁹ Fortify Rights, *Thailand: Stop Judicial Harassment of Human Rights Defenders* (ภาษาอังกฤษ), 9 พฤษภาคม 2559, ดูได้ที่ <https://www.fortifyrights.org/publication-20160510.html>; ดูได้เช่นกันที่ ICJ และ TLHR, *ข้อเสนอร่วมกันต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติก่อนการตรวจสอบของคณะกรรมการเกี่ยวกับรายงานครั้งที่ 2 ในราชอาณาจักรไทย ภายใต้ข้อ 40 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*, ย่อหน้า 59, มีนาคม 2560, ดูได้ที่ <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2017/02/Thailand-ICCPR-Submission-ICJ-TLHR-Advocacy-Non-legal-submissions-2017-ENG.pdf>

²⁰ Thai PBS, *16 coal-fired power plant protesters prosecuted* (ภาษาอังกฤษ), 13 มกราคม 2561, ดูได้ที่: <http://englishnews.thaipbs.or.th/16-coal-fired-power-plant-protesters-prosecuted/>

²¹ ICJ, *ประเทศไทย: ยุติการฟ้องคดีหมิ่นประมาทต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นาน วินและสุธารี วรรณศิริ*, 3 ธันวาคม 2561, ดูได้ที่ <https://www.icj.org/thailand-drop-defamation-complaints-against-human-rights-defenders-nan-win-and-sutharee-wannasiri/>

กฎหมายเพื่อปกป้องชื่อเสียงของผู้อื่น การกำหนดโทษสำหรับความผิดดังกล่าวจะต้องได้สัดส่วนและกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อันชอบธรรมตามกฎหมาย²² ในทางกลับกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้กำหนดว่าความรับผิดในทางอาญาโดยทั่วไปนั้นไม่เหมาะสมสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทและรัฐควรพิจารณายกเลิกความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางอาญา อีกทั้ง การจำคุกก็มีได้เป็นรูปแบบการลงโทษที่ได้สัดส่วนหรือจำเป็นสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาท²³

- 20 ประการสุดท้าย ความตามมาตรา 161/1 วรรคสอง อาจส่งผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม เนื่องจากห้ามมิให้ผู้ร้องทุกข์ที่จริงจังและไม่มีเหตุอันสมควรฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลในคดีอื่นซึ่งถึงที่สุดฟ้องคดี สิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมหรือในการฟ้องร้องดำเนินคดีนั้นสมควรได้รับผลกระทบจากคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีอื่นซึ่งมิได้มีผลในทางกฎหมายหรือผลใดๆต่อคดีที่เขาหรือเธอต้องการฟ้องร้อง นอกจากนี้ ความในวรรคนี้ยังคลุมเครือและไม่ชัดเจนว่าคำว่า “เหตุอันสมควร” ซึ่งทำให้ผู้ร้องทุกข์ไม่สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้มีเหตุเช่นใดบ้าง

มาตรา 165/2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

- 21 มาตรา 165/2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562²⁴ โดยบัญญัติว่า

“ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสาร หรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล”

- 22 เรายินดีอย่างยิ่งที่มีการตรามาตรา 165/2 ซึ่งส่งผลเป็นการปกป้องสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงสิทธิของจำเลยในการยื่นและพิสูจน์พยานหลักฐานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมในชั้นการไต่สวนมูลฟ้องซึ่งได้รับการประกันไว้ในข้อ 14 ของ ICCPR มาตรานี้จะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเหลือศาลในการพิจารณาว่าคดีหนึ่งๆนั้นไม่มีมูล อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติใน

²² ความเห็นทั่วไป ข้อ 34, ย่อหน้า 47

²³ เพิ่งอ้าง

²⁴ ดูได้ที่ http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/020/T_0001.PDF

มาตรานี้ นั้นยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันบุคคลใดๆ และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากการถูกดำเนินคดี SLAPP ตามที่ถูกอ้างอิงโดยนัยในร่าง NAP

- 23 มาตรา 165/2 ถูกนำไปใช้แต่เฉพาะในคดีอาญาซึ่งยื่นฟ้องโดยผู้เสียหายที่เป็นราษฎร และไม่ใช้กับคดีแพ่ง อีกทั้งจะถูกใช้ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์แต่เฉพาะเมื่อศาลพิจารณาเห็นสมควร จะเห็นว่า มาตรา 165/2 นั้นจะถูกนำไปใช้โดยเคร่งครัดในการไต่สวนมูลฟ้องคดีที่ยื่นฟ้องโดยผู้เสียหายที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือองค์กรเอกชนเท่านั้น หากเป็นกรณีที่ยื่นฟ้องโดยพนักงานอัยการก็ไม่จำเป็นต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องแต่อย่างใด²⁵

มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

- 24 มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 บัญญัติว่า

“ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่า การฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ ให้เสนอต่ออัยการสูงสุด และอัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้”

- 25 การฟ้องคดี SLAPP ต่อบุคคลธรรมดาซึ่งเพียงแค่อ้างอิงสิทธิขั้นพื้นฐานของตนเองนั้นควรถูกจัดว่าเป็นกรณี “ไม่มีมูล” และพนักงานอัยการควรมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีในระยะแรกของการดำเนินคดี พนักงานอัยการนั้นควรใช้อำนาจทั่วไปของตนในการสั่งไม่ฟ้องคดีต่อศาลตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไทยและพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศไทย ดังนั้น การที่พนักงานอัยการจะไม่สั่งฟ้องคดี SLAPP นั้นจึงไม่จำกัดเฉพาะตามบทบัญญัติในมาตรา 21 เสมอเท่านั้น

- 26 ยิ่งไปกว่านั้น เนื่องจากคดี SLAPP นั้น สร้างภาระแก่จำเลยทั้งในแง่ของการถูกคุกคามและความตึงเครียด นับตั้งแต่เมื่อเริ่มยื่นฟ้อง การที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องหรือการปฏิเสธว่าคดีไม่มีมูลตั้งแต่เนิ่นๆ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนจึงควรได้รับการสนับสนุนให้ใช้อำนาจที่ตนมีอยู่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 140 ถึง 143 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการสั่งไม่ฟ้องคดีตั้งแต่เนิ่นๆ เพื่อที่จะลดผลกระทบในทางลบจากการถูกดำเนินคดีที่มีลักษณะเป็น SLAPP ด้วยเหตุนี้ ร่าง NAP จึงควรจะระบุบทบาทอันสำคัญของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในการปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการคุกคามบุคคลผ่านกระบวนการยุติธรรมโดยใช้ SLAPP

²⁵ มาตรา 162 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

27 ยิ่งไปกว่านั้น ควรจะมีการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับเพื่อประกันว่าการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้นจะไม่ใช่ความผิดทางอาญาในประเทศไทย ได้แก่ การหมิ่นประมาทในทางอาญา (มาตรา 326-329 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย) มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 116 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประเทศไทย และพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ ซึ่งถูกนำไปใช้ในทางที่ลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออก ในการเข้าถึงข้อมูล และการชุมนุม²⁶ ประเด็นเหล่านี้ควรจะเป็นส่วนหนึ่งในร่าง NAP โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นส่วนหนึ่งในภายใต้แผนการดำเนินงานเพื่อ “ผลักดันการทบทวน แก้ไข และยกเลิกกฎหมาย ตลอดจนมาตรการ กลไกที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอื้ออำนวยให้มีการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อาทิ กฎหมายคุ้มครองพยาน”²⁷

ข้อเสนอแนะ

28 จากข้อห่วงกังวลข้างต้นนั้น เราขอแนะนำว่าร่าง NAP ควรเพิ่มแผนการดำเนินการที่ระบุถึงเจตจำนงอันชัดแจ้งและกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมตามกฎหมายเพื่อปกป้องบุคคล โดยเฉพาะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน จากการถูกคุกคามผ่านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงโดยการฟ้องคดี SLAPP

29 เราขอเสนอให้ร่าง NAP ระบุแผนกิจกรรม ดังนี้

29.1 การพัฒนากฎหมายฉบับใหม่ที่คุ้มครองแรงงาน นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และบุคคลอื่นๆ จากการถูกคุกคามผ่านกระบวนการยุติธรรม โดยยุติการดำเนินคดี SLAPP แต่เน้นๆ ทั้งในการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา และทั้งการฟ้องร้องคดีที่ดำเนินการโดยพนักงานอัยการและผู้เสียหาย กฎหมายดังกล่าวควรประกันสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม สิทธิในการรับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม ซึ่งรวมถึงการประกันว่าทั้งผู้เสียหายและจำเลยจะได้รับการพิจารณาคดีตามวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมาย (due process) นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังควรมีบทบัญญัติห้ามมิให้มีการคุกคามผ่านกระบวนการยุติธรรมโดยการดำเนินคดี SLAPP อย่างชัดแจ้ง ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

²⁶ สำหรับบทวิเคราะห์เพิ่มเติม กรุณาดู ICJ และ TLHR, ข้อเสนอร่วมกันต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติก่อนการตรวจสอบของคณะกรรมการเกี่ยวกับรายงานครั้งที่ 2 ในราชอาณาจักรไทย ภายใต้ข้อ 40 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, ย่อหน้า 16-23, มีนาคม 2560, ดูได้ที่ <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2017/02/Thailand-ICCPR-Submission-ICJ-TLHR-Advocacy-Non-legal-submissions-2017-ENG.pdf>

²⁷ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, ร่าง NAP, 14 กุมภาพันธ์ 2562, หน้า 76

และพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ อีกทั้งให้การเยียวยาบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินคดี SLAPP เป็นการจำเพาะ [หรือ]

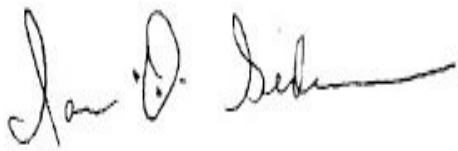
- 29.2 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้มีกลไกที่จะยุติการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาแต่เนิ่นๆ ทั้งการฟ้องร้องคดีที่ดำเนินการโดยพนักงานอัยการและราษฎร ด้วยเหตุที่คดีเหล่านี้เป็นคดี SLAPP พร้อมกับกำหนดห้ามมิให้มีการคุกคามผ่านกระบวนการยุติธรรมเนื่องจากการละเมิดเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ อีกทั้งให้การเยียวยาบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินคดี SLAPP เป็นการจำเพาะ
- 30 ร่าง NAP ควรจะกำหนดโดยชัดแจ้งถึงหน้าที่ของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในการดำเนินการเชิงรุกเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของบุคคลโดยการป้องกันคดี SLAPP รวมทั้งยืนยันอำนาจในการสั่งไม่ฟ้องคดีในกรณีที่เป็คดี SLAPP
- 31 เราขอเสนอว่ามาตรา 161/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรถูกนำมาใช้ในกรณีที่เป็ข้อยกเว้นเท่านั้น ตามหลักความจำเป็นและได้สัดส่วน และมีการให้ความกระจ่างถึงขอบเขตของบทบัญญัติที่ว่า “โดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ” ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้บุคคลสามารถกำกับการกระทำของตนตามนั้นได้ ยิ่งไปกว่านั้นมาตรา 161/1 ควรจะบัญญัติโดยชัดเจนว่ารวมถึงกรณีการปกป้องคุ้มครองเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพันธกรณีว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เรายังคงมีความเห็นว่ามาตรา 161/1 นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ในคดี SLAPP หากว่าได้มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะทั้งหลายที่ระบุไว้ข้างต้น และในความเป็นจริงกฎหมายดังกล่าวควรจะถูกนำมาใช้เพียงเพื่อกำจัดคดีที่ไม่สำคัญหรือรกรงรกศาลเท่านั้น
- 32 เราขอเสนอว่ามาตรา 161/1 วรรคสอง ควรถูกยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อปกป้องคุ้มครองและรับรองสิทธิของบุคคลที่จะเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม
- 33 เราขอเสนอให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อประกันว่าประเทศไทยได้ปฏิบัติตามพันธกรณีทางกฎหมายระหว่างประเทศของตน รวมถึงการทำให้ความผิดฐานหมิ่นประมาทไม่เป็นโทษทางอาญา (มาตรา 326-328 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย) และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 116 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย และบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

(คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

2558 ซึ่งถูกนำไปใช้เพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงออก การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการชุมนุม

เรายินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ข้อมูลหรือคำอธิบายเพิ่มเติมตามที่ท่านต้องการ ถ้าท่านมีคำถามเพิ่มเติมใดๆ กรุณาติดต่อ hrla2008@gmail.com หรือ sanhawan.srisod@icj.org

ขอแสดงความนับถือ

Ian Seiderman

ผู้อำนวยการด้านกฎหมายและนโยบาย
คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล

นายสุมิตรชัย หัตถสาร

นายกสมาคม
สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

สำเนาถึง:

กรมองค์การระหว่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา พุ่งพญาไท ราชเทวี
กรุงเทพมหานคร 10400